

Kommunale helse- og omsorgstjenester 2020

Kommunale helse- og omsorgstjenester 2020	3
1 Introduksjon	3
1.1 Kommunale helse- og omsorgstjenester	3
1.2 Helsedirektoratet overtok produksjon av statistikk	4
1.3 Rapportering til KPR(IPLOS) for 2020 – forbehold	4
1.4 Anonymitet	5
1.5 Avrundning	5
Sammendrag	6
2 Mottakere av kommunale helse- og omsorgstjenester i 2020	8
2.1 Tjenestemottakere i 2020	8
2.2 Tjenestemottakere etter alder og kjønn	8
2.3 Tjenestemottakers funksjonsnivå	9
2.4 Tjenestemottakere etter tjenestegruppe	11
2.5 Tjenestemottakere etter type helse- og omsorgstjeneste	12
2.6 Tildelte timer	14
2.7 Nye tjenestemottakere og tjenestemottakere som ikke mottar tjenester lenger	16
2.8 Tiden fra innvilget tjeneste til oppstart av tjeneste	17
2.9 Vedtak med innvilgelse eller avslag	18
2.10 Øyeblikksbilde – tjenester den 31.desember	19
3 Utvalgte temaer	22
3.1 Samfunnsdeltakelse	22
3.2 Privat, ikke betalt hjelp	22
3.3 Heldøgntjenestetilbud	24
3.4 Tjenestemottakers bosituasjon	25
3.5 Individuell plan	27
3.6 Koordinator	28
3.7 Venteliste på langtidsplass eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgntjenester	29
3.8 Praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	29
3.9 Habilitering og rehabilitering	31
3.10 Bruk av tvang	32
Vedlegg A:	33

Tabelloversikt:	
Kommunale helse- og omsorgstjenester 2020	3
Sammen drag	6
Tabell 2.1 Tjenestemottakere gjennom året	8
Tabell 2.2.1 Tjenestemottakere gjennom året, etter alder og kjønn, 2020	8
Tabell 2.2.2 Tjenestemottakere gjennom året, etter kjønn	9
Tabell 2.2.3 Tjenestemottakere gjennom året, etter alder og kjønn, 2020	9
Tabell 2.3.1 Tjenestemottakere gjennom året, etter funksjonsnivå	10
Tabell 2.3.2 Tjenestemottakere gjennom året, etter funksjonsnivå og alder, 2020	10
Tabell 2.4.1 Tjenestemottakere gjennom året, etter tjenestegruppe	11
Tabell 2.4.2 Tjenestemottakere gjennom året, etter alder og tjenestegruppe, 2020	12
Tabell 2.5.1 Tjenestemottakere gjennom året, etter type tjeneste	13
Tabell 2.5.2 Tjenestemottakere gjennom året, etter alder og tjenestetype, 2020	14
Tabell 2.6.1 Tjenestemottakere per 31.des., gruppert etter timetall, 2020	15
Tabell 2.6.2 Tjenestemottakere med 10 eller mer timer per uke, i det totale antallet tjenestemottakere*, etter tjenestetype	16
Tabell 2.7.1 Tilgang og avgang av tjenestemottakere gjennom året	17
Tabell 2.7.2 Nye tjenestemottakere, etter alder og funksjonsnivå	17
Tabell 2.8 Vedtak gjennom året, gruppert etter iverksettingstid* (IV) og tjenestetype, 2020	18
Tabell 2.9 Vedtak fattet i løpet av 2020, klager mottatt i 2020, etter type tjeneste	18
Tabell 2.10.1 Tjenestemottakere per 31.des.	19
Tabell 2.10.2 Tjenestemottakere per 31.des., gruppert etter tjenestegruppe	19
Tabell 2.10.3 Tjenestemottakere per 31.des., etter funksjonsnivå	20
Tabell 2.10.4. Tjenestemottakere per 31.des., etter alder* og funksjonsnivå, 2020	20
Tabell 3.1 Behov for bistand til å delta og for transport i forbindelse med arbeid/utdanning, organisasjonsarbeid, fritid, og kultur. Tjenestemottakere i ulike aldersgrupper per 31. des. 2020.	22
Tabell 3.2.1 Gjennomsnittlig antall timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand, etter tjenestemottakers tilgang på privat ubetalt hjelp per 31.des.	23
Tabell 3.2.2 Gjennomsnittlig antall timer av helsetjeneste i hjemmet eller praktisk bistand, etter tjenestemottakers funksjonsnivå og tilgang på privat ubetalt hjelp per 31.des.2020	23
Tabell 3.4.1 Tjenestemottakere per 31.des., etter bosituasjon	25
Tabell 3.4.2 Tjenestemottakere per 31.des., etter bosituasjon og bistandsbehov, 2020	26
Tabell 3.4.3 Tjenestemottakere per 31.des., etter bosituasjon og alder, 2020	26
Tabell 3.5.1 Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand per 31.des., med virksom individuell plan	27
Tabell 3.5.2 Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand per 31.des., med virksom individuell plan (IP), etter bistandsbehov og alder, 2020	27
Tabell 3.6.1 Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand per 31.des. som har koordinator	28
Tabell 3.6.2 Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand per 31.des., som har koordinator, etter bistandsbehov og alder, 2020	28
Tabell 3.10.1 Tjenestemottakere med praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse (BPA) per 31.des., etter alder	29
Tabell 3.10.2 Hjemmeboende* tjenestemottakere med praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse (BPA) per 31.des., etter alder, 2020	30
Tabell 3.10.3 Andre tjenester til mottakere av BPA per 31.des.2020	30
Tabell 3.11.1 Mottakere av habilitering/rehabilitering utenfor institusjon gjennom året, etter bistandsbehov og alder, 2020.	31
Tabell 3.11.3 Mottakere av rehabilitering/habilitering i institusjon gjennom året, etter bistandsbehov og alder, 2020	31
Tabell 3.11.4 Mottakere av rehabilitering/habilitering i institusjon pr. 31.des., etter bistandsbehov og alder. 2020	32
Tabell 3.10.1 Bruk av tvang, personer gjennom året, etter type tvang	32

Kommunale helse- og omsorgstjenester 2020

1 Introduksjon

1.1 Kommunale helse- og omsorgstjenester

Kommunalt pasient- og brukerregister (KPR), etablert i 2017, inneholder data om personer som har søkt, mottar eller har mottatt kommunale helse- og omsorgstjenester.

Rapporten sammenstiller informasjon om kommunale helse- og omsorgstjenester som tidligere var rapportert til IPLOS-registeret. Det blir derfor brukt betegnelsen KPR (IPLOS) for å definere delen av KPR som omtales i rapporten. Områder som f.eks. fastleger, legevakt er ikke en del av denne rapporten.

Tjenestene som rapporteres til KPR (IPLOS) :

Tjenestetype	Tjenestegruppe
Praktisk bistand - daglige gjøremål	Tjenester til hjemmeboende
Praktisk bistand - opplæring - daglige gjøremål	Tjenester til hjemmeboende
Praktisk bistand - brukerstyrt - personlig assistanse	Tjenester til hjemmeboende
Dagaktivitetstilbud	Tjenester til hjemmeboende
Matombringing	Tjenester til hjemmeboende
Trygghetsalarm	Velferdsteknologi
Avlastning - utenfor institusjon	Tjenester til hjemmeboende
Avlastning i institusjon	Institusjonstjenester
Støttekontakt	Tjenester til hjemmeboende
Omsorgstønnad	Tjenester til hjemmeboende
Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål (ny i 2019, erstatter Omsorgsbolig og Annen bolig)	Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål
Skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner - vedtak/avgjørelse fattet (helse- og omsorgstjenesteloven kap.9 § 9-5, tredje ledd bokstav a)	Bruk av tvang
Helsetjenester i hjemmet	Tjenester til hjemmeboende
Dagopphold i institusjon	Institusjonstjenester
Tidsbegrenset opphold - utredning/behandling	Institusjonstjenester
Tidsbegrenset opphold - habilitering/rehabilitering	Institusjonstjenester
Tidsbegrenset opphold - annet	Institusjonstjenester
Langtidsopphold i institusjon	Institusjonstjenester
Nattopphold i institusjon	Institusjonstjenester
Planlagte tiltak – vedtak om bruk av tvang og makt (helse- og omsorgstjenesteloven kap.9 § 9-5, tredje ledd bokstav b og c)	Bruk av tvang
Helsehjelp med tvang (pasientrettighetsloven kapittel 4 a)	Bruk av tvang

Kommunal øyeblikkelig hjelp - døgnoophold	Institusjonstjenester
Lokaliseringsteknologi (GPS)	Velferdsteknologi
Elektronisk medisineringsstøtte	Velferdsteknologi
Digitalt tilsyn	Velferdsteknologi

1.2 Helsedirektoratet overtok produksjon av statistikk

Mellom 2007 og 2017 ble tilsvarende rapport utgitt av Statistisk sentralbyrå (SSB). I forbindelse med etableringen av KPR, overtok Helsedirektoratet produksjon av rapporten. Helsedirektoratet produserer statistikk på en noe annerledes måte enn SSB, og dette påvirker i noen grad tallene for 2018-2020. Metodene for produksjon av tallene i Helsedirektoratet er beskrevet i vedlegg A.

Helsedirektoratet har fått data for siste årgang i IPLOS-registeret (2017) fra SSB. Dette gjør at noen av tallene for 2017 i denne rapporten er produsert av SSB og noen av Helsedirektoratet. Der Helsedirektoratet har brukt 2017-tall til produksjon av statistikk, vil det stå KPR (2017-) under tabellen..

1.3 Rapportering til KPR(IPLOS) for 2020 – forbehold

Alle kommuner har rapportert for årgangen 2020.

Det er ikke undersøkt om pandemien har hatt påvirkning på tjenester rapportert til registeret i 2020, selv om det må tas høyde for at pandemien har påvirket kommunenes drift.

Rapportering til KPR (IPLOS) for 2020 er påvirket av flere forhold:

1. Endring i rapporteringskravene:

- a. Fra 2019 rapporteres ikke rehabilitering og habilitering utenfor institusjon som en tjeneste, men som en personopplysning.

Det ser ut som det er noe underrapportering på området i 2020: antall mottakere av **rehabilitering og habilitering utenfor institusjon** var på 34 536 mottakere i 2018 (rapportert som tjeneste) og på 26 444 mottakere i 2020 (rapportert som personopplysning)

- b. Fra 2019 ble **omsorgsbolig** og **annen bolig** erstattet med **bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål**. Det har vært en underrapportering av denne tjenesten i 2019, og det er fortsatt noe lave tall i 2020.

2. Rapportering av velferdsteknologi:

- a. De fleste kommunene med journalsystem Gericar har hatt underrapportering av velferdsteknologi (f.eks. trygghetsalarm, digitalt tilsyn) for 2019-årsrapporteringen. Det er fortsatt noe underrapportering i 2020.

Generelle forbehold ved tallgrunnlaget

Tallgrunnlaget i rapporten baserer seg på data som er registrert i kommunale elektroniske pasientjournaler (EPJ). Det bør tas forbehold om ulik registreringspraksis ved tolkning og bruk av tallene.

Sammenlikning av tall for 2020 med tallene for 2019

Statistikk for 2020 viser tall fra alle kommuner. Statistikk for 2019 viser både tallene rapportert fra de fleste kommunene, men også data for 2018 for de kommunene som ikke har rapportert i 2019 (13 kommuner). Dette gjør at status for 2019 i noen grad er «kunstig», og tallene må sees på med forbehold.

Ukjent alder og kjønn

Ved manglende informasjon om kjønn og alder, vil ikke personene det gjelder være med i fordeling etter kjønn eller alder. Disse personene vil likevel være med i totalsummen, f.eks. i tallene for "antall tjenestemottakere". Dette gjelder alle tabeller med fordeling etter kjønn og alder. Det er 11 tjenestemottakere som mangler informasjon om kjønn og alder **gjennom året** i 2020, og under 10 tjenestemottakere som mangler informasjon om kjønn og alder **per 31.des.** 2020.

1.4 Anonymitet

For å ivareta personvern hensyn og anonymiteten til brukere og pasienter, oppgis ikke verdier som inneholder eller baserer seg på mindre enn 10 personer. Tall og verdier som skjermes med denne begrunnelsen er erstattet med tekst som for eksempel "under 10" eller "basert på under 10 brukere".

1.5 Avrunding

I tabellene med prosentandeler hvor det er angitt at det **i alt** er 100 prosent, men summering av prosentandelene avviker fra 100 prosent, er dette på grunn av avrunding. Skulle desimalene vært med i de aktuelle tabellene, ville summen være eksakt 100 prosent.

Sammendrag

Alle kommuner har rapportert til Kommunalt pasient- og brukerregister (IPLoS) for 2020.

371 319 personer mottok tjenester i 2020. Dette utgjør 6,9 prosent av befolkningen. Andel av befolkningen som mottar kommunale helse- og omsorgstjenester øker med alder - fra 1,5 prosent av befolkning i aldersgruppen **0-17 år** til 89,1 prosent i aldersgruppen **90 år og over**.

I underkant av 93 000 tjenestemottakere var i aldersgruppen **80-89 år** i 2020 (25 prosent av alle tjenestemottakere). 17 000 tjenestemottakere var i aldersgruppen **0-17 år** i 2020 (5 prosent av alle tjenestemottakere).

Det er flere kvinner enn menn blant tjenestemottakerne. Andel menn har vært svakt økende - fra 38 prosent i 2011 til 42 prosent i 2020.

Antall tjenestemottakere med **noe/avgrenset bistandsbehov** har gått opp fra 2019 med rundt 3 500 tjenestemottakere. Antall tjenestemottakere med **middels til stort bistandsbehov** har gått ned med 346 tjenestemottakere siden 2019. Antall tjenestemottakere med **omfattende bistandsbehov**, har økt fra rundt 86 000, til rundt 88 000 tjenestemottakere siden 2019. Antall tjenestemottakere med **uoppgitt bistandsbehov**, har gått opp fra rundt 34 000 i 2019 til rundt 35 000 i 2020.

Trygghetsalarm hadde størst økning i antall tjenestemottakere i 2020 sammenliknet med 2019. På grunn av underrapportering i 2019, sammenlignes tallene med nivå fra 2018. Fra 2018 til 2020 har antall tjenestemottakere med trygghetsalarm økt med rundt 5 700.

Tidsbegrenset opphold i institusjon - annet hadde størst nedgang i antall tjenestemottakere siden 2019, nedgangen var på rundt 3 700 tjenestemottakere. Denne nedgangen bør ses i sammenheng med trendene for andre typer tidsbegrensede opphold i institusjon.

Flere tjenestetilbud har hatt en økning i antall mottakere i deler eller hele perioden 2011-2020: **praktisk bistand - opplæring, praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistent, trygghetsalarm, helsetjenester i hjemmet, tidsbegrenset opphold i institusjon - utredning/behandling, lokaliseringsteknologi (GPS), elektronisk medisineringsstøtte og digitalt tilsyn**.

Flere tjenester har hatt trend med nedgang i deler eller hele perioden 2011-2020: **praktisk bistand daglige gjøremål, dagopphold i institusjon, langtidsopphold i institusjon**.

23 prosent av tjenestemottakere i 2020 var **nye**.

Helsetjenester i hjemmet var rapportert med flest vedtak i 2020 (201 016) og **dagopphold i institusjon** var rapportert med færrest vedtak i 2020 (2 531).

Mellom 10-14 prosent av vedtakene om praktisk bistand - brukerstyrt - personlig assistanse, omsorgsstønning og bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål, er

vedtak med **avslag**. Resten av tjenestetilbudene har andel med **avslag** på mellom 0 og 9 prosent.

Det registreres relativt få **klager** i løpet av året. Flest klager er på tjenestene omsorgsstønning (115) og praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse (110).

7, 2 prosent av mottakerne av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand, hadde virksom **individuell plan** i 2020. 12,6 prosent av mottakerne av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand, hadde **koordinator** i 2020.

57 000 tjenestemottakere hadde **heldøgntjenestetilbud** i 2020. 94 prosent av kommunene har rapportert heldøgntjenestetilbud til KPR i 2020 (335 kommuner).

4 000 personer er rapportert med **venteliste på langtidsplass eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgntjenester** i 2020. 70 prosent av kommunene har rapportert på dette til KPR i 2020 (249 kommuner).

2 Mottakere av kommunale helse- og omsorgstjenester i 2020

2.1 Tjenestemottakere i 2020

Tabell 2.1 Tjenestemottakere gjennom året

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tjenestemottakere, antall	330 468	336 864	340 093	342 216	349 419	355 635	361 471	364 587	364 666	371 319
Endring fra forrige år, prosent	+1	+2	+1	+1	+2	+2	+2	+1	+0,02	+1,8

Kilde: IPLOS-registeret (-2017) /KPR (2018-)

371 319 personer mottok kommunale helse- og omsorgstjenester i løpet av 2020. Antall tjenestemottakere har hatt en stabil vekst i perioden 2011-2018 med årlig tilvekst fra 2019 på 1 til 2 prosent (tilsvarer 2 000 til 7000 tjenestemottakere). I 2020 er det 6 700 flere tjenestemottakere enn i 2019, dette er en økning på 1,8 prosent.

2.2 Tjenestemottakere etter alder og kjønn

6,9 prosent av befolkningen mottok kommunale helse- og omsorgstjenester i 2020. Det er en økning med 0,1 prosentpoeng¹ fra 2019 (da andelen var på 6,8).

Tabell 2.2.1 Tjenestemottakere gjennom året, etter alder og kjønn, 2020

	Tjenestemottakere gjennom året, antall			Andel mottakere i forhold til befolkning i aldersgruppen*, prosent		
	I alt	Kvinner	Menn	I alt	Kvinner	Menn
Totalt**	371 319	216 113	155 195	6,9	8,1	5,7
0-17 år	16 939	6 248	10 691	1,5	1,1	1,9
18-49 år	82 383	42 383	40 000	3,6	3,8	3,4
50-66 år	53 645	27 994	25 651	4,7	5,0	4,5
67-79 år	76 033	42 471	33 562	12,5	13,7	11,3
80-89 år	92 998	61 246	31 752	46,8	53,1	38,0
90 år og over	49 310	35 771	13 539	89,1	92,6	80,8

Kilde: KPR

* - tallet sees i forhold til sum av folketallet ved utgangen av statistikkåret inkludert antall døde gjennom året

** - 11 tjenestemottakere gjennom året har ukjent alder og kjønn

Andel av befolkningen som mottar kommunale helse- og omsorgstjenester øker med alder - fra 1,5 prosent av befolkning i aldersgruppen **0-17 år** til 89,1 prosent i aldersgruppen **90 år og over**.

¹ Prosentpoeng angir den absolutte endringen mellom to prosentverdier

Andel kvinner med tjenester i befolkningen er større enn andel menn med tjenester. Dette gjelder alle aldersgrupper, unntatt **0-17 år**.

Tabell 2.2.2 Tjenestemottakere gjennom året, etter kjønn

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tjenestemottakere, antall*, herav:	330 468	336 864	340 093	342 216	349 419	355 635	361 471	364 477	364 666	371 319
Kvinner, antall	204 420	206 545	206 933	206 620	209 243	211 370	213 829	214 467	213 256	216 113
Menn, antall	125 983	130 211	133 058	135 405	139 917	143 997	147 456	150 010	151 410	155 195
Andel kvinner, prosent	62	61	61	60	60	59	59	59	58	58
Andel menn, prosent	38	39	39	40	40	40	41	41	42	42

Kilde: IPLOS-registeret (-2016) /KPR (2017-)

* - 11 tjenestemottakere gjennom året har ukjent alder og kjønn

Det er flere **kvinner** enn **menn** blant tjenestemottakerne i perioden 2011-2020. Andel **menn** har vært økende i perioden - fra 38 prosent i 2011 til 42 prosent i 2020. Forskjellen i antall **menn** og **kvinner** var på rundt 78 000 tjenestemottakere i 2011 og på rundt 61 000 tjenestemottakere i 2020.

Tabell 2.2.3 Tjenestemottakere gjennom året, etter alder og kjønn, 2020

	Tjenestemottakere etter alder		Tjenestemottakere etter alder og kjønn			
	Antall	Andel av tjenestemottakere, prosent	Kvinner, antall	Menn, antall	Andel kvinner, prosent	Andel menn, prosent
0-17 år	16 939	5	6 248	10 691	37	63
18-49 år	82 383	22	42 383	40 000	51	49
50-66 år	53 645	14	27 994	25 651	52	48
67-79 år	76 033	20	42 471	33 562	56	44
80-89 år	92 998	25	61 246	31 752	66	34
90 år og over	49 310	13	35 771	13 539	73	27
Totalt*	371 308	100	216 113	155 195	58	42

Kilde: KPR

* - 11 tjenestemottakere gjennom året har ukjent alder og kjønn, her er totalen *uten* disse tjenestemottakerne

I underkant av 93 000 tjenestemottakere (25 prosent av tjenestemottakere) var i aldersgruppen **80-89 år** i 2020. Videre følger aldersgruppen **18-49 år**, med rundt 82 000 tjenestemottakere og **67-79 år**, med rundt 76 000 tjenestemottakere. Den minste gruppen av tjenestemottakere er i alderen **0-17 år**, og utgjør 5 prosent av alle tjenestemottakere (avrundet 17 000).

Det er flere **kvinner** blant tjenestemottakere enn **menn** i alle aldersgrupper, unntatt aldersgruppen 0-17 år.

2.3 Tjenestemottakers funksjonsnivå

Tjenestemottakere grupperes i fire kategorier for funksjonsnivå/ bistandsbehov, basert på kartlegging av aktiviteter i dagliglivet: noe/avgrenset, middels til stort, omfattende eller uoppgitt bistandsbehov.

Tabell 2.3.1 Tjenestemottakere gjennom året, etter funksjonsnivå

	Tjenestemottakere, antall			
	2017	2018	2019	2020
Noe/avgrenset bistandsbehov	132 051	133 512	131 297	134 811
Middels til stort bistandsbehov	112 213	113 389	113 616	113 270
Omfattende bistandsbehov	83 076	83 962	86 249	87 864
Uoppgitt bistandsbehov	34 713	37 747	33 504	35 363

Kilde: KPR

Antall tjenestemottakere med **noe/avgrenset bistandsbehov** har gått opp fra 2019 med rundt 3 500 tjenestemottakere, som tilsvarer en økning på 3 prosent. Antall tjenestemottakere med **middels til stort bistandsbehov** har gått ned med 346 tjenestemottakere siden 2019. Antall tjenestemottakere med **omfattende bistandsbehov**, har økt fra rundt 86 000, til rundt 88 000 tjenestemottakere siden 2019. Antall tjenestemottakere med **uoppgitt bistandsbehov**, har gått opp fra rundt 34 000 i 2019, til rundt 35 000 i 2020.

Tabell 2.3.2 Tjenestemottakere gjennom året, etter funksjonsnivå og alder, 2020

	Tjenestemottakere, antall	I alt	Noe/avgrenset bistandsbehov	Middels til stort bistandsbehov	Omfattende bistandsbehov	Uoppgitt bistandsbehov
0-17 år	16 939	100	20	32	27	20
18-49 år	82 383	100	44	30	13	13
50-66 år	53 645	100	42	30	16	12
67-79 år	76 033	100	36	30	23	11
80-89 år	92 998	100	35	30	28	6
90 år og over	49 310	100	24	32	42	3
Totalt*	371 319	100	36	31	24	10

Kilde: KPR

* - 11 tjenestemottakere gjennom året har ukjent alder og kjønn

Andel tjenestemottakere med **noe/avgrenset bistandsbehov** varierer mellom aldersgruppene. Den største andelen er i aldersgruppen 18-49 år og er på 44 prosent, den minste andelen er i aldersgruppen 0-17 år og er på 20 prosent.

Rundt 30 prosent av tjenestemottakere i alle aldersgrupper har **middels til stort bistandsbehov**.

I aldersgruppen 90 år og over, er det 42 prosent av tjenestemottakere som er i gruppen **omfattende bistandsbehov**. I aldersgruppene 0-17 år og 80-89 år er det henholdsvis 27 og 28 prosent av tjenestemottakere som har **omfattende bistandsbehov**. Aldersgruppen 18-49 år har den minste andelen med **omfattende bistandsbehov** (13 prosent).

Andel tjenestemottakere med **uoppgitt bistandsbehov** varierer mellom aldersgruppene. Den største andelen er i aldersgruppen 0-17 år og er på 20 prosent; den minste andelen er i aldersgruppen 90 år og eldre og er på 3 prosent.

2.4 Tjenestemottakere etter tjenestegruppe

Tjenestetilbudet i kommunene har utviklet seg over tid. For å synliggjøre de aktuelle tjenestetilbudene til befolkningen, er det laget nye tjenestegrupper. Dette er beskrevet i teksten under og er en endring fra tidligere rapporter (-2017).

Tjenester til hjemmeboende er en tjenestegruppe for tjenestene praktisk bistand (alle tre typer), dagaktivitetstilbud, matombringing, avlastning utenfor institusjon, støttekontakt, omsorgsstønad og helsetjenester i hjemmet.

Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål (tidligere "omsorgsbolig" og "annen bolig").

Institusjonstjenester: langtidsopphold i institusjon, tidsbegrensede opphold i institusjon (alle tre typer), avlastning i institusjon, dag- og nattopphold i institusjon og kommunal øyeblikkelig hjelp – døgnopphold².

Velferdsteknologi: trygghetsalarm, lokaliseringsteknologi (GPS), digitalt tilsyn og elektronisk medisineringsstøtte.

Tabellen 2.4.1 viser antall unike tjenestemottakere innen en tjenestegruppe. En tjenestemottaker kan tilhøre flere tjenestegrupper samtidig.

Tabell 2.4.1 Tjenestemottakere gjennom året, etter tjenestegruppe

	Tjenestemottakere, antall			
	2017	2018	2019	2020
Tjenester til hjemmeboende	300 533	305 927	302 394	310 055
Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål	51 256	50 497	45 377	49 894
Institusjonstjenester	107 720	108 461	106 095	104 016
Velferdsteknologi	95 718	99 612	82 541	109 765

Kilde: KPR

Tjenester til hjemmeboende er tjenestegruppen med flest tjenestemottakere. Antall tjenestemottakere ligger relativt stabilt på litt over 300 000 tjenestemottakere i perioden 2017- 2020. Det er en økning med rundt 8 000 tjenestemottakere fra 2019 (økning på 3 prosent).

Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål hadde en underrapportering i 2019, og er fortsett på noe lavt nivå i 2020 sammenlignet tallene fra 2018. Antall tjenestemottakere har gått ned med rundt 600 tjenestemottakere (nedgang på 1 prosent), når vi sammenligner 2020- tall med tallene for 2018.

² Etter definisjon her: <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/registrering-av-iplos-data-i-kommunen/rapportering-av-kommunalt-oyeblikkelig-dognopphold#hva-skal-rapporteres-til-iplos-registeret>

Antall mottakere av **institusjonstjenester** varierte noe i perioden 2017-2020, med flest tjenestemottakere i 2018 og færrest i 2020. Nedgang fra 2019 til 2020 var på rundt 2 000 tjenestemottakere (nedgang på 2 prosent).

Antall mottakere av **velferdsteknologi** har økt med rundt 10 000 tjenestemottakere (økning med 10 prosent), når vi sammenligner 2020-tall med 2018. Ved innrapporteringen av 2019-data til KPR hadde mange kommuner tekniske utfordringer med rapportering av velferdsteknologiske løsninger. Feilen medførte at en del kommuner ikke fikk innrapportert teknologiene. Det er noe etterslep av feilen for enkelte kommuner i 2020.

For endringer i antall tjenestemottakere etter enkelttjenestene, se kap.2.5.

Tabell 2.4.2 Tjenestemottakere gjennom året, etter alder og tjenestegruppe, 2020

	Tjenestemottakere, antall					
	I alt, unike tjenestemottakere	Tjenester til hjemmeboende	Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål	Institusjons tjenester	Bruk av tvang	Velferdsteknologi
0-17 år	16 939	16 409	44	2 280	106	36
18-49 år	82 383	78 709	12 432	3 749	1 022	2 224
50-66 år	53 645	48 913	9 498	7 525	551	7 077
67-79 år	76 033	62 410	8 958	25 640	552	24 965
80-89 år	92 998	69 546	10 684	38 290	657	48 069
90 år og over	49 310	34 062	8 273	26 532	345	27 394

Kilde: KPR

* - 11 tjenestemottakere gjennom året har ukjent alder og er ikke med i denne tabellen

- I hver aldersgruppe er det flest tjenestemottakere med **tjenester til hjemmeboende**.
- Det er mellom 8 000 og 12 000 mottakere av tjenesten **bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål** i hver aldersgruppe, unntatt aldersgruppen 0-17 år.
- De fleste mottakere av **institusjonstjenester** er i aldersgruppen 80 -89 år.
- De fleste mottakere av **tvang** er i aldersgruppen 18 - 49 år (vær oppmerksom på at det i tabellen over viser de ulike formene for tvang sammenslått).
- Betydelig flere eldre (over 67 år) mottar tjenester i gruppen **velferdsteknologi**, sammenlignet med tjenestemottakerne under 67 år.

2.5 Tjenestemottakere etter type helse- og omsorgstjeneste

Tabellen 2.5.1 viser enkelttjenester rapportert til KPR (IPLoS) for perioden 2011-2020.

Antall mottakere av **trygghetsalarm** er fortsatt noe påvirket av feil først kjent ved rapportering for 2019. Feilen berører i tillegg andre velferdsteknologiske løsninger (**lokaliseringsteknologi (GPS), digitalt tilsyn, elektronisk medisineringsstøtte**).

Trygghetsalarm hadde størst økning i antall tjenestemottakere. På grunn av underrapportering i 2019, sammenlignes tallene med nivå 2018. Fra 2018 til 2020 har antallet tjenestemottakere økt med rundt 5 700.

Elektronisk medisineringsstøtte hadde størst prosentvis økning i antall tjenestemottakere sammenliknet med 2019 (økning på 215 prosent).

Tabell 2.5.1 Tjenestemottakere gjennom året, etter type tjeneste

	Tjenestemottakere, antall									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Praktisk bistand - daglige gjøremål	119 937	118 395	116 666	113 616	110 676	107 335	106 767	103 207	101 826	100 016
Praktisk bistand - opplæring - daglige gjøremål	21 890	22 566	23 402	23 793	23 726	24 496	24 856	25 620	26 269	26 731
Praktisk bistand - brukerstyrt - personlig assistanse	3 352	3 296	3 322	3 442	3 567	3 802	3 971	3 884	4 032	4 119
Dagaktivitetstilbud	26 409	27 078	28 547	28 830	29 690	30 671	31 543	32 180	33 580	31 239
Matombringning	31 621	32 200	33 196	34 245	33 999	33 006	33 383	32 559	32 464	32 913
Trygghetsalarm	91 541	92 756	92 224	92 177	93 300	94 745	96 835	98 693	82 049	104 353
Avlastning - utenfor institusjon/bolig	10 008	10 082	9 832	9 867	9 871	9 856	9 676	9 290	9 305	9 378
Avlastning - i institusjon/bolig	7 755	7 852	7 864	7 752	7 779	7 899	8 069	8 064	8 451	7 996
Støttekontakt	34 517	35 188	35 772	36 425	36 862	37 138	38 053	37 720	37 821	37 247
Omsorgsstønad	10 802	10 974	10 975	11 099	11 293	11 548	11 699	11 546	11 562	11 557
Helsetjenester i hjemmet	194 699	201 819	205 340	209 529	217 142	223 780	229 566	233 857	247 808	251 555
Dagopphold i institusjon	7 844	8 362	7 396	7 035	6 562	6 374	6 182	5 802	5 046	4 222
Tidsbegrenset opphold i institusjon - utredning/behandling	21 933	26 833	27 611	27 528	27 927	28 477	28 668	28 855	29 426	29 611
Tidsbegrenset opphold i institusjon - rehabilitering/habilitering	13 505	14 754	15 352	15 200	15 716	16 139	16 292	16 099	15 877	14 761
Tidsbegrenset opphold i institusjon - annet	19 869	21 679	22 314	21 925	22 372	22 814	22 778	21 746	22 720	19 036
Langtidsopphold i institusjon	48 333	48 543	48 205	48 063	47 955	47 647	47 508	46 288	45 866	45 933
Kommunal øyeblikkelig hjelp - døgnopphold	8 610	10 760	14 797	13 793	13 089
Lokaliseringsteknologi (GPS)	341	611	1 328	2 333	3 454
Elektronisk medisineringsstøtte	1 816	5 712
Digitalt tilsyn	3 925	6 097
Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål	51 256	50 497	46 313	49 894

Kilde: IPLoS-registeret (-2016)/ KPR (2017-)

Tidsbegrenset opphold i institusjon – annet hadde størst nedgang i antall tjenestemottakere siden 2019 (nedgang med 3 700 tjenestemottakere). Nedgangen bør sees i sammenheng med trendene for andre typer tidsbegrensede opphold i institusjon.

Dagopphold i institusjon hadde størst prosentvis relative nedgang i antall tjenestemottakere siden 2019 (nedgang på 16 prosent). Det kan se ut at noen kommuner endrer praksis rundt registrering av **dagopphold i institusjon** og **dagaktivitetstilbud**, og flytter alle tjenestemottakere fra den ene tjenesten til den andre.

Flere tjenestetilbud har hatt en økning i antall mottakere i deler eller hele perioden 2011-2020: **praktisk bistand – opplæring - daglige gjøremål, praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse, trygghetsalarm, helsetjenester i hjemmet, tidsbegrenset opphold i institusjon - utredning/behandling, lokaliseringsteknologi (GPS), elektronisk medisineringsstøtte og digitalt tilsyn.**

Flere tjenester har hatt trend med nedgang i deler eller hele perioden 2011-2020: **praktisk bistand - daglige gjøremål, dagopphold i institusjon, langtidsopphold i institusjon.**

Tabell 2.5.2 Tjenestemottakere gjennom året, etter alder og tjenestetype, 2020

	Tjenestemottakere etter tjenestetype		Tjenestemottakere etter alder og tjenestetype			
	antall	Andel av tjenestemottakere, prosent	Under 67 år, antall	Over 67 år, antall	andel under 67 år, prosent	andel over 67 år, prosent
Praktisk bistand - daglige gjøremål	100 016	12	24 203	75 813	24	76
Praktisk bistand - opplæring - daglige gjøremål	26 731	3	22 061	4 670	83	17
Praktisk bistand - brukerstyrt - personlig assistanse	4 119	1	3 595	524	87	13
Dagaktivitetstilbud	31 239	4	11 151	20 088	36	64
Matombringning	32 913	4	4 726	28 187	14	86
Trygghetsalarm	104 353	13	8 063	96 290	8	92
Avlastning - utenfor institusjon/bolig	9 378	1	8 787	591	94	6
Avlastning - i institusjon/bolig	7 996	1	3 531	4 465	44	56
Støttekontakt	37 247	5	28 578	8 669	77	23
Omsorgsstønad	11 557	1	9 582	1 975	83	17
Helsetjenester i hjemmet*	251 555	31	105 272	146 283	42	58
Dagopphold i institusjon	4 222	1	268	3 954	6	94
Tidsbegrenset opphold i institusjon - utredning/behandling	29 611	4	2 913	26 698	10	90
Tidsbegrenset opphold i institusjon - rehabilitering/habilitering	14 761	2	1 728	13 033	12	88
Tidsbegrenset opphold i institusjon - annet	19 036	2	2 057	16 979	11	89
Langtidsopphold i institusjon	45 933	6	2 558	43 375	6	94
Kommunal øyeblikkelig hjelp - døgnopphold	13089	2	2455	10 634	19	81
Lokaliseringsteknologi (GPS)	3454	0	397	3 057	11	89
Elektronisk medisineringsstøtte	5712	1	1 066	4 646	19	81
Digitalt tilsyn	6 097	1	639	5 458	10	90
Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål*	49 894	6	21974	27 920	44	56
Totalt		100				

Kilde: KPR

* - 11 tjenestemottakere gjennom året har ukjent alder og kjønn

Antall mottakere av **helsetjenester i hjemmet** er minst dobbelt så stort som antall av mottakere av hvilken som helst annen enkelttjeneste. Av alle tjenester, gis det mest av **helsetjenester i hjemmet** (31 prosent), **trygghetsalarm** (13 prosent) og **praktisk bistand – daglige gjøremål** (12 prosent) i 2020.

Blant tjenestemottakere under 67 år er det flest tjenestemottakere med **helsetjenester i hjemmet**, **støttekontakt**, **praktisk bistand – daglige gjøremål** og **praktisk bistand – opplæring – daglige gjøremål**. Relativt få i denne aldersgruppen har mottatt **digitalt tilsyn**, **lokaliseringsteknologi (GPS)** og/eller **dagopphold i institusjon**.

Blant tjenestemottakere over 67 år er det flest tjenestemottakere med **helsetjenester i hjemmet**, **trygghetsalarm** og **praktisk bistand – daglige gjøremål**. Relativt få i denne aldersgruppen har mottatt **praktisk bistand - brukerstyrt - personlig assistanse**, **avlastning - utenfor institusjon** og/eller **omsorgsstønad**.

2.6 Tildelte timer

Tildelte timer er en opplysning om direkte tid målt i antall timer per uke, som er vedtatt gitt til bruker. Beregning av gjennomsnittlige verdier for tildelte timer er komplisert, på grunn av blant annet at antall tildelte timer kan variere gjennom året, og at tjenestetilbudet kan settes

på pause på grunn av for eksempel en sykehusinnleggelse. For å redusere kompleksiteten, beregnes gjennomsnittlig antall tildelte timer på grunnlag av status per 31. desember (se vedlegg A for mer informasjon).

Tabellen 2.6.1 viser antall mottakere av tjenester som skal rapporteres med antall timer per uke (omfang), gruppert etter timetall.

Tabell 2.6.1 Tjenestemottakere per 31. des., gruppert etter timetall, 2020

	Tjenestemottakere, antall*	I alt	Under 2	2 – 4,9	5 – 9,9	10-14,9	15-35,4	35,5 eller
			timer i uken	timer i uken	timer i uken	timer i uken	timer i uken	flere timer i uken
prosent								
Praktisk bistand - daglige gjøremål	77 706	100	77	11	5	2	3	2
Praktisk bistand – opplæring - daglige gjøremål	21 409	100	32	16	10	7	13	22
Praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse	3 651	100	2	3	12	12	30	41
Dagaktivitetstilbud	22 220	100	9	8	28	19	35	1
Avlastning - utenfor institusjon	6 995	100	7	11	20	31	22	8
Avlastning - i institusjon (rullerende)	388	100	11	**	**	6	27	51
Støttekontakt	30 221	100	5	80	13	1	0	0
Omsorgsstønad	9 518	100	3	18	39	19	18	3
Helsetjenester i hjemmet	160 673	100	58	20	11	4	4	2
Dagopphold i institusjon	2 229	100	4	1	45	33	17	1
Nattopphold i institusjon	under 10	100	-	-	-	**	-	**

Kilde: KPR

* - ekskludert tjenestemottakere med null timer per uke

** - Basert på under 10 brukere

Hovedtrekk i gruppering av tjenestemottakere etter timetall i 2020:

- 93 prosent av mottakere av støttekontakt får mellom **2 og 9,9 timer tjeneste i uken**.
- 89 prosent av mottakere av helsetjenester i hjemmet mottar **under 10 timer tjeneste i uken**.
- 78 prosent av mottakere av rullerende avlastning i institusjon mottar **over 15 timer tjeneste i uken**
- 77 prosent av mottakere av praktisk bistand – daglige gjøremål mottar **under 2 timer tjeneste i uken**
- 71 prosent av mottakere av praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse mottar **over 15 timer tjeneste i uken**

Tjenestemottakere som mottar **35,5 eller flere timer i uken** (dette tilsvarer ett årsverk eller mer per uke) per 31. desember 2020:

- mellom 22 og 51 prosent av mottakere av **praktisk bistand – opplæring- daglige gjøremål, praktisk bistand-brukerstyrt personlig assistanse** og **avlastning - i institusjon (rullerende)** mottok 35,5 eller flere timer i uken
- mellom 0 og 1 prosent av mottakere av **dagaktivitetstilbud, støttekontakt** og **dagopphold i institusjon** mottok 35,5 eller flere timer i uken

Tabell 2.6.2 viser andel tjenestemottakere som mottok 10 eller flere timer per uke, fordelt etter type tjeneste.

Tabell 2.6.2 Tjenestemottakere med 10 eller mer timer per uke, i det totale antallet tjenestemottakere*, etter tjenestetype

	Tjenestemottakere*, prosent									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Praktisk bistand - daglige gjøremål	5	6	6	7	7	7	8	7	7	7
Praktisk bistand – opplæring - daglige gjøremål	43	42	42	44	43	43	42	42	42	42
Praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse	80	80	80	80	82	80	81	83	82	83
Dagaktivitetstilbud	58	58	58	60	60	59	59	58	57	56
Helsetjenester i hjemmet	59	59	59	59	59	58	59	60	61	61
Avlastning utenfor institusjon	89	89	90	89	88	89	90	89	87	88
Støttekontakt	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2
Omsorgsstønad	41	41	41	41	41	41	40	39	39	40
Avlastning - i institusjon (rullerende)	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Dagopphold	55	56	55	56	57	59	59	60	52	50
Nattopphold i institusjon	27	40	38	50	100	71	55	89	<50	Basert på under 10 brukere

Kilde: IPLOS-registeret (-2016) / KPR (2017-)

* - ekskludert tjenestemottakere med null timer per uke

Andel tjenestemottakere som har **10 timer tjeneste eller mer**, har vært relativt stabil siden 2011, med største andelen blant mottakere av praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse (83 prosent i 2020) og minste andelen blant mottakere av støttekontakt (2 prosent i 2020).

Andelen av mottakere med 10 timer i uken eller mer, har vært svakt fallende siden 2011 for tjenestene **praktisk bistand – opplæring - daglige gjøremål** og **dagaktivitetstilbud**. Det var trend med svak økning for tjenesten **praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse i perioden 2011-2020**.

2.7 Nye tjenestemottakere og tjenestemottakere som ikke mottar tjenester lenger

Nye tjenestemottakere (tilgang), er tjenestemottakere som mottar tjenester i 2020, men ikke rapportert som tjenestemottakere i 2019³.

Tjenestemottakere som ikke mottar tjenester lenger (avgang, avsluttet), er tjenestemottakere rapportert til registeret i 2019, men ikke rapportert som tjenestemottakere i 2020.

Andel **nye tjenestemottakere** har økt med 0,6 prosentpoeng fra 2019. Andel **tjenestemottakere som ikke mottar tjenester lenger (avgang, avsluttet)** har gått ned med 0,9 prosentpoeng fra 2019.

³ Kommunene som ikke har rapportert i 2019 er representert i med tallene for 2018.

Tabell 2.7.1 Tilgang og avgang av tjenestemottakere gjennom året

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tjenestemottakere gjennom året, antall	330 468	336 864	340 093	342 216	349 419	355 635	361 471	364 587	364 666	371 319
Ny fra forrige år, prosent, herav:	19,3	19,7	19,6	19,8	20,9	21,3	21,6	22,0	22,4	23,0
Ikke hatt tjenester tidligere*, prosent	16,4	16,5	16,3	16,0	16,7	16,9	16,8	x	19,8	19,3
I alt avgang fra forrige år, prosent, herav:	18,4	17,8	18,7	19,2	18,9	19,6	20,0	20,4	22,1	21,2
Avgang ikke død fra forrige år, prosent	8,9	8,5	9,0	9,7	9,6	10,3	10,9	10,9	12,6	12,3
Døde, prosent	9,5	9,8	9,6	9,5	9,5	9,3	9,2	9,1	9,5	8,9
Tilvekst fra forrige år, prosent	0,9	1,9	0,9	0,6	2,1	1,7	1,6	1,5	0,3	1,8

Kilde: IPLOS-registeret (-2016) / KPR(2017-)

* - for 2020 - har ikke hatt tjenester i 2017, 2018 og 2020

Blant tjenestemottakerne i 2020 var det flest **nye** i aldersgruppen 67-79 år og færrest **nye** i aldersgruppen 90 år og over.

29 prosent av tjenestemottakere med noe/avgrenset bistandsbehov, er **nye**. 5,8 prosent av tjenestemottakere med omfattende behov, er **nye**.

Tabell 2.7.2 Nye tjenestemottakere, etter alder og funksjonsnivå

	Tjenestemottakere gjennom året*, antall	Andel nye tjenestemottakere av tjenestemottakere gjennom året, prosent
Alder i 2020		
0-17 år	16 939	26,7
18-49 år	82 383	26,7
50-66 år	53 645	25,5
67-79 år	76 033	29,7
80-89 år	92 998	20,4
90 år og over	49 310	7,6
Bistandsbehov i 2020		
Noe/avgrenset bistandsbehov	134 814	29,3
Middels til stort bistandsbehov	113 272	15,1
Omfattende bistandsbehov	87 864	5,8

Kilde: KPR

* - 11 tjenestemottakere gjennom året har ukjent alder og kjønn og er ikke med i tabellen her

2.8 Tiden fra innvilget tjeneste til oppstart av tjeneste

Tiden fra innvilget tjeneste til oppstart av tjeneste (**iverksettingstid**) publiseres hvert år som nasjonale kvalitetsindikatorer (<https://www.helsedirektoratet.no/statistikk/kvalitetsindikatorer/kommunale-helse-og-omsorgstjenester>). Her publiseres blant annet ventetid (iverksettingstid) for dagaktivitetstilbud, helsetjenester til hjemmeboende, støttekontakt. Definisjoner, omtale og forbehold er publisert på nettsiden.

Tabell 2.8 Vedtak gjennom året, gruppert etter iverksettingstid* (IV) og tjenestetype, 2020

	Vedtak, antall	Negativ IV-tid**	0-15 dager	16-30 dager	31 dager og mer
Praktisk bistand - daglige gjøremål	44 403	34	57	4	4
Dagaktivitetstilbud	11 477	36	50	4	10
Støttekontakt	16 578	39	45	6	10
Helsetjenester i hjemmet	167 299	41	56	2	2

Kilde: KPR

* - Iverksettingstid - dager mellom vedtaksdato og iverksetningsdato

** - Negativ iverksettingstid - tjenesten starter før vedtak er fattet

For oversikt over personer ført på **venteliste til langtidsplass eller plass i bolig særlig tilrettelagt for heldøgntjenester**, bruk tallene fra en kartlegging Helsedirektoratet gjennomfører tre ganger i året: <https://www.helsedirektoratet.no/statistikk/venteliste-for-langtidsplass-pa-sykehjem>.

For oversikt over **venteliste på langtidsplass eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgntjenester** rapportert til KPR(IPLOS) se kap. 3.7. Oversikt over beboere på institusjon **vurdert av lege**:

<https://www.helsedirektoratet.no/statistikk/kvalitetsindikatorer/kommunale-helse-og-omsorgstjenester/Sykehjemsbeboere%20vurdert%20av%20lege%20siste%2012%20m%C3%A5neder>

Oversikt over beboere på institusjon **vurdert av tannhelsepersonell**:

<https://www.helsedirektoratet.no/statistikk/kvalitetsindikatorer/kommunale-helse-og-omsorgstjenester/beboere-p%C3%A5-sykehjem-vurdert-av-tannhelsepersonell-siste-12-m%C3%A5neder>

2.9 Vedtak med innvilgelse eller avslag

Tabell 2.9 viser antall vedtak fattet og klager mottatt i løpet av 2020.

Tabell 2.9 Vedtak fattet i løpet av 2020, klager mottatt i 2020, etter type tjeneste

	Vedtak*, antall	Vedtak med avslag, antall	Vedtak med avslag, prosent	Klager, antall
Praktisk bistand - daglige gjøremål	52 973	788	1,5	39
Praktisk bistand – opplæring - daglige gjøremål	14 370	169	1,2	23
Praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse	3 476	481	13,8	110
Dagaktivitetstilbud	14 639	397	2,7	9
Matombringing	14 130	63	0,4	0
Trygghetsalarm**	30 295	..		0
Avlasting - utenfor institusjon	8 027	370	4,6	33
Avlasting i institusjon	21 782	466	2,1	40
Støttekontakt	19 392	1 334	6,9	40
Omsorgsstønad	8 594	960	11,2	115
Helsetjenester i hjemmet	201 016	1 741	0,9	30
Dagopphold i institusjon	2 531	89	3,5	1
Tidsbegrenset opphold i institusjon -utredning/behandling	54 733	448	0,8	6
Tidsbegrenset opphold i institusjon - habilitering/rehabilitering	24 747	261	1,1	8
Tidsbegrenset opphold i institusjon - annet	33 938	762	2,2	12
Langtidsopphold i institusjon	21 473	1 391	6,5	43
Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål	11 916	1 272	10,7	23

Kilde: KPR

* - ny vurdering av eksisterende vedtak inkludert

** - fra 2019 kreves det ikke vedtak ved tildeling av trygghetsalarm eller andre velferdsteknologiske løsninger

Helsetjenester i hjemmet har blitt rapportert med flest vedtak i 2020 (201 016). **Dagopphold i institusjon** har blitt rapportert med færrest vedtak i 2020 (2 531). **Praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse, omsorgsstønad og avlastning utenfor institusjon** rapporteres også med relativt få vedtak.

En relativt liten andel av vedtak er **avslag**. Hovedtrekk for vedtak om avslag i 2020:

- Mellom 10-14 prosent av vedtak om tjenestene praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse, omsorgsstønad og bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål, er **avslag**.
- Mellom 5 og 9 prosent av vedtak om langtidsopphold i institusjon og støttekontakt er **avslag**.
- Mellom 2 og 4,9 prosent av vedtak om dagaktivitetstilbud, dagopphold i institusjon, avlastning og tidsbegrenset opphold i institusjon – annet, er **avslag**.
- For resterende tjenester utgjør vedtak med **avslag** under 2 prosent av vedtak.

Det registreres relativt få **klager** i løpet av året. Flest **klager** var det på tjenestene omsorgsstønad og praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse.

Det er gjennomført sammenlikninger på enkeltkommuner, som bekrefter lavere antall klager eller ingen klager rapportert til KPR(IPLOS,) sammenlignet med antall klager registret hos Statsforvalteren. Siden både kommuner og statsforvalter kan motta klager, er det behov for videre arbeid for økt datakomplethet.

2.10 Øyeblikksbilde – tjenester den 31. desember

Antall tjenestemottakere den siste dagen i 2020 var på rundt 287 000 (økning på 2,4 prosent fra 2019).

Tabell 2.10.1 Tjenestemottakere per 31.des.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tjenestemottakere, antall	268 778	271 503	271 412	272 357	275 200	278 161	282 726	283 286	280 669	287 374

Kilde: IPLOS-registret (-2016) /KPR (2017-)

Antall mottakere av **tjenester til hjemmeboende** har vært økende i perioden 2017- 2020, og var på rundt 228 000 tjenestemottakere per 31.desember 2020. Det er en økning på 0,4 prosent fra 2019.

Tabell 2.10.2 Tjenestemottakere per.31.des., gruppert etter tjenestegruppe

	Tjenestemottakere, antall			
	2017	2018	2019	2020
Tjenester til hjemmeboende	219 679	222 787	227 539	228 352
Bolig kommune disponerer til helse- og omsorgsformål	44 194	43 502	40 031	43 073
Institusjonstjenester	44 919	44 346	43 972	42 482
Velferdsteknologi	77 055	80 242	68 894	88 120

Kilde: KPR

Antall mottakere av **bolig kommune disponerer til helse- og omsorgsformål** var på rundt 42 000 og er på omtrentlig samme nivå med rapportering for 2018 (tallene for 2019 hadde underrapportering).

Antall mottakere av **institusjonstjenester** per 31.desember har vært svakt fallende i perioden 2017-2020. I 2020 er det en nedgang med rundt 1 500 tjenestemottakere fra 2019.

Antall mottakere av **velferdsteknologi** per 31.desember er påvirket av underrapportering i 2019. Sammenliknet med 2018 er økningen på rundt 8 000 tjenestemottakere.

Tabellen 2.10.3 viser antall tjenestemottakere per 31.des. fordelt etter funksjonsnivå.

Tabell 2.10.3 Tjenestemottakere per 31.des., etter funksjonsnivå

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tjenestemottakere, antall	268 778	271 503	271 412	272 357	275 200	278 161	282 726	283 286	280 669	287 374
I alt, prosent	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Noe/-avgrenset bistandsbehov, prosent	38	38	38	37	37	37	37	37	35	36
Middels til stort bistandsbehov, prosent	33	33	34	34	34	34	34	34	34	33
Omfattende bistandsbehov, prosent	22	23	23	23	23	23	24	24	24	24
Uoppgitt bistandsbehov, prosent	7	6	6	6	6	6	6	6	7	7

Kilde: IPLOS-registeret (-2017) /KPR (2018-)

Per siste dag i 2020 var det flest tjenestemottakere i kategorien **noe/avgrenset bistandsbehov** (36 prosent av tjenestemottakere). Andel av tjenestemottakere i denne bistandsbehovsgruppen har vært noe fallende i perioden 2011-2020 (fra 38 til 36 prosent). Derimot, har andel tjenestemottakere med **omfattende bistandsbehov**, vært økende i samme perioden (fra 22 til 24 prosent). Antall tjenestemottakere med **middels til stort bistandsbehov** og **uoppgitt bistandsbehov** har vært henholdsvis på 33-34 og 6-7 prosent i perioden 2011-2020.

Tabell 2.10.4. Tjenestemottakere per 31.des., etter alder* og funksjonsnivå, 2020

	Tjenestemottakere, antall	I alt	Noe/-avgrenset bistandsbehov	Middels til stort bistandsbehov	Omfattende bistandsbehov	Uoppgitt bistandsbehov
0-17 år	14 228	100	19	34	31	16
18-49 år	62 153	100	40	34	17	10
50-66 år	40 786	100	40	33	19	8
67-79 år	56 676	100	36	33	24	8
80-89 år	75 344	100	38	32	25	5
90 år og over	38 187	100	28	35	35	3

Kilde: KPR

* - under 10 tjenestemottakere per 31.des. har ukjent alder og kjønn og er ikke med i tabellen

Blant tjenestemottakere i alderen **0-17 år** er det størst andel med middels til stort bistandsbehov (34 prosent), og relativt stor andel (31 prosent) av mottakere med omfattende bistandsbehov.

Blant tjenestemottakere i alderen **18-49 år** er det flest med noe/avgrenset (40 prosent) eller middels til stort bistandsbehov (34 prosent). Det er relativt liten andel med omfattende bistandsbehov (17 prosent).

Blant tjenestemottakere i alderen **50-66 år** er det flest med noe/avgrenset (40 prosent) eller middels til stort bistandsbehov (33 prosent). Det er relativt liten andel med omfattende bistandsbehov (19 prosent).

Blant tjenestemottakere i alderen **67-79 og 80-89 år** er det flest med noe/avgrenset (36-38 prosent) eller middels til stort bistandsbehov (32-33 prosent). Antall mottakere med omfattende bistandsbehov er på 24-25 prosent.

Blant tjenestemottakere i alderen **90 år og over** år er det flest med middels til stort (35 prosent) og omfattende bistandsbehov (35 prosent) . Relativt få i denne aldersgruppen mangler en funksjonsvurdering (3 prosent).

3 Utvalgte temaer

3.1 Samfunnsdeltakelse

Informasjon om samfunnsdeltakelse omhandler personens egne ønsker og behov for bistand og for transport for å kunne delta i arbeid og utdanning, organisasjonsarbeid, kultur og fritidsaktiviteter, og videre om de mottar bistand eller transport og om de opplever å få dekket sitt behov.

14 prosent av tjenestemottakere som mottok tjenester den 31. desember hadde behov for bistand til å delta i forbindelse med arbeid eller utdanning. 6 prosent av tjenestemottakere hadde behov for transport til å delta i forbindelse med arbeid eller utdanning.

Tabell 3.1 Behov for bistand til å delta og for transport i forbindelse med arbeid/utdanning, organisasjonsarbeid, fritid, og kultur. Tjenestemottakere i ulike aldersgrupper per 31. des. 2020.

	Andel med ulike behov, prosent	Behov, fordelt etter alder, prosent*					
		0-17 år	18-49 år	50-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år og over
Behov for bistand til å delta i forbindelse med arbeid/utdanning	14	51	42	15	1	0	0
Behov for transport til å delta i forbindelse med arbeid/utdanning	6	28	16	7	1	0	0
Behov for bistand til å delta i forbindelse med organisasjonsarbeid, fritid og kultur	25	47	39	31	19	14	18
Behov for transport til å delta i organisasjonsarbeid, fritid og kultur	22	27	23	24	21	20	25

Kilde: ssb.no/tabell/12655

* Prosentandelene viser forholdet mellom antall brukere med definert type behov i aldersgruppen (behov for transport, bistand osv.) og antallet tjenestemottakere i aldersgruppen

25 prosent av tjenestemottakere som mottok tjenester per den 31. desember hadde **behov for bistand til å delta i forbindelse med organisasjonsarbeid, fritid og kultur**. 22 prosent av tjenestemottakere hadde **behov for transport til å delta i forbindelse med organisasjonsarbeid, fritid og kultur**.

3.2 Privat, ikke betalt hjelp

Tabell 3.2.1 viser hvor mange timer per uke personen mottar med en eller flere av følgende kommunale helse- og omsorgstjenester: **helsetjenester i hjemmet, praktisk bistand - daglige gjøremål, praktisk bistand - opplæring - daglige gjøremål, praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse**. Beregningsmetoden er at det lages sum av alle timer for hver tjenestemottaker, så beregnes gjennomsnittet av sum timer for tjenestemottakerne i hver gruppe for tilgang til privat ubetalt hjelp.

Tabell 3.2.1 Gjennomsnittlig antall timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand, etter tjenestemottakers tilgang på privat ubetalt hjelp per 31.des.

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand, antall*		169 811	172 065	173 459	173 739	176 207	178 416	182 582	189 593	188 524	190 067
gjennomsnittlig timer per uke	uansett tilgang på privat ubetalt hjelp	7,9	8,1	8,4	8,7	8,9	9,1	9,2	9,9	9	9,3
	Inntil 3 timer/uke	7,4	7,6	7,9	8,3	8,7	8,9	9,1	9,4	8,8	9,3
	3 inntil 9 timer/uke	6,1	6,8	7,1	7,6	8,2	8,4	8,7	9,2	8,5	8,7
	9 inntil 15 timer/uke	9,1	9,7	10,5	10,7	12,4	12,8	14,1	14,6	13,9	15,1
	15 timer/uke og mer	14,8	16,6	19,6	22,1	23,3	24,9	24,5	27,3	26,7	28,0
	Mottar hjelp, ukjent omfang	5,8	5,9	6	6,2	6,5	6,7	7	7,2	7	7,3
	Mottar ikke privat hjelp	9,1	9,3	9,6	9,9	9,9	10,1	10,2	10,7	9,6	9,8
	Uoppgitt tilgang på privat ubetalt hjelp	4,2	4,6	3,1	2,9	4,1	3	3,2	4,1	3,4	4,4

Kilde: IPLOS-registeret/KPR

*- ekskludert tjenestemottakere med null timer i uken

Antall timer per uke per tjenestemottaker med helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand var på 9,3 timer i uken i 2020. Når mottakerne fordeles etter **tilgang på privat ikke betalt hjelp**, varierer antall timer hjelp fra kommunale helse- og omsorgstjenester. Personer med mer privat ikke betalt hjelp, mottar også flere timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand.

Tjenestemottakere med **inntil 9 timer av privat ikke betalt hjelp**, mottar rundt 9 timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand. Det kommunale tilbudet øker til rundt 15 timer i uken for personer med **9-15 timer av privat ikke betalt hjelp**.

Det største timeomfang av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand gis til personer med **15 timer i uken og over** av privat ikke betalt hjelp (28 timer i uken). Personer **uten privat ikke betalt hjelp** mottar rundt 10 timer tjenester i uken.

Tabell 3.2.2 Gjennomsnittlig antall timer av helsetjeneste i hjemmet eller praktisk bistand, etter tjenestemottakers funksjonsnivå og tilgang på privat ubetalt hjelp per 31.des.2020

	Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand*, antall	Gjennomsnittlig timer per uke							
		uansett tilgang på privat ubetalt hjelp	Inntil 3 timer/uke	3 inntil 9 timer/uke	9 inntil 15 timer/uke	15 timer/uke og mer	Mottar hjelp, ukjent omfang	Mottar ikke privat hjelp	Uoppgitt privat ikke betalt hjelp
Noe/avgrenset bistsandsbehov	76 319	1,6	1,9	2,0	3,4	3,7	1,8	1,4	1,5
Middels til stort bistsandsbehov	76 608	6,2	6,4	6,3	8,6	14,3	5,8	6,2	3,8
Omfattende bistsandsbehov	34 817	33,2	32,1	22,8	32,3	44,8	21,8	39,1	20,3
Uoppgitt bistsandsbehov	2 323	2,9	basert på under 10 brukere	basert på under 10 brukere	basert på under 10 brukere	basert på under 10 brukere	2,6	2,5	1,2

Kilde: KPR

*- ekskludert tjenestemottakere med null timer i uken

Tjenestemottakere med **omfattende bistsandsbehov** mottar mer helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand enn mottakere med lavere eller **uoppgitt bistsandsbehov**. Det

gjelder både når vi ser på alle tjenestemottakere uansett status for tilgang på privat ubetalt hjelp og i hver kategori for privat ikke betalt hjelp.

For personer med **noe/avgrenset bistandsbehov**:

- som mottar **inntil 3 timer, mellom 3 og 9 timer** eller med **ukjent omfang av privat ikke betalt hjelp** i uken, er antall timer helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand på rundt 2 timer i uken
- med tilgang på **mellom 9 og 15 timer** privat ikke betalt hjelp i uken er antall timer det helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand rundt 3 timer
- **uten tilgang på privat ikke betalt hjelp** og personer med **uoppgitt tilgang** mottar 1,4-1,5 timer i uken av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand

For personer med **middels til stort bistandsbehov**:

- ligger antall timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand på rundt 6 timer i uken for de fleste kategoriene av tilgang på privat ikke betalt hjelp.
- Unntakene er for personer med:
 - **privat ikke betalt hjelp mellom 9 og 15 timer** i uken, - er antall timer på 8,6 timer i uken
 - **privat ikke betalt hjelp på over 15 timer** i uken, - er antall timer på 14 timer i uken
 - **uoppgitt tilgang på privat ikke betalt hjelp** –er antall timer på 3,8 timer i uken

For personer med **omfattende behov**:

- med **tilgang på 3-9 timer, ukjent omfang og uoppgitt omfang av privat ikke betalt hjelp**, ligger antall timer helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand på 20-23 timer i uken
- **uten tilgang på privat ikke betalt hjelp** mottar i snitt 39 timer helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand i uken
- med **inntil 3 timer, og 9-15 timer av privat ikke betalt hjelp**, mottar 32 timer av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand i uken.
- med **15 eller flere timer privat ikke betalt hjelp** i uken, mottar 44 timer i uken av helsetjeneste i hjemmet og/eller praktisk bistand

3.3 Heldøgntjenestetilbud

Heldøgntjenestetilbud er en relativt ny opplysning i registeret. Opplysningen er rapportert fra og med rapporteringsåret 2019, og skal fortelle om tjenestemottakers totale tjenestetilbud er tilsvarende heldøgntjenestetilbud. De fleste kommunene (335 av 356 kommuner, 94 prosent) har rapportert heldøgntjenestetilbud i 2020, i motsetning til 229 kommuner (58 prosent av kommunene) i 2019.

Det er rapportert 56 581 unike personer med **heldøgntjenestetilbud**. Dette er en økning med rundt 36 000 personer (økning på 170 prosent) fra 2019.

3.4 Tjenestemottakers bosituasjon

Fordeling av tjenestemottakere etter bosituasjon skjer på grunnlag av tjenester aktive per 31. desember. Dette er en endring fra tidligere års rapporter, hvor fordelingen baserte seg både på tjenesterapportering og opplysninger om bemanning knyttet til bolig. Siden rapportering til KPR(IPLOS) ikke inneholder opplysningene om bemanning knyttet til boliger lenger, ble tabellene gjort om til å indikere hvor personen bor ut fra tjenestetilbudet per 31. desember.

Tjenestemottakere i eget hjem er en restpost for personer som ikke faller under andre kategorier etter bosituasjon, og antas å bo i eget hjem. Denne kategorien er ikke lik tjenestegruppen "tjenester til hjemmeboende" (se definisjonen av "tjenester til hjemmeboende" i kap.2.4).

Tjenestemottakere i eget hjem utgjør den største gruppen av tjenestemottakere, og var den største gruppen av tjenestemottakere etter bosituasjon i perioden 2011-2020, med rundt 201 000 tjenestemottakere i 2020.

Tabell 3.4.1 Tjenestemottakere per 31.des., etter bosituasjon

	Tjenestemottakere, antall									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
I alt	268 778	271 503	271 412	272 357	275 200	278 161	282 726	283 286	280 669	287 374
Langtidsopphold i institusjon	34 214	34 012	33 968	33 882	33 547	33 094	32 733	31 990	31 849	31 713
Tidsbegrenset opphold i institusjon	8 235	8 889	8 242	8 371	8 447	8 692	8 511	11 851	11 955	10 952
Bolig kommuner disponerer til helse- og omsorgsformål	44 483	44 846	44 772	44 188	44 014	44 454	44 529	43 775	40 031	43 073
Tjenestemottakere i eget hjem	181 846	183 756	184 430	185 916	189 192	191 921	196 953	195 670	196 834	201 636

Kilde: IPLOS-registret (-2016) / KPR (2017-)

Den minste gruppen av tjenestemottakere etter bosituasjon var **tjenestemottakere på tidsbegrenset opphold i institusjon** (rundt 11 000 i 2020). Antall tjenestemottakere har variert mellom 8000 og 9000 tjenestemottakere i perioden 2011-2017 og økte til rundt 11 000-12 000 tjenestemottakere i 2018-2020.

Antall tjenestemottakere på langtidsopphold i institusjon var på 31 713 per 31. desember 2020, det er nedgang med 136 tjenestemottakere fra 2019. Antall tjenestemottakere har vært svakt fallende i perioden 2011-2020.

Antall tjenestemottakere med **bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål** per 31. desember var på rundt 43 000 i 2020. Siden 2011 har antallet mottakere i denne gruppen vært relativt stabilt på rundt 43 000-44 000 tjenestemottakere. Nedgangen på rundt 4 000 tjenestemottakere fra 2018 til 2019 kan skyldes utfordringene med innrapportering, nærmere omtalt på side 4 i denne rapporten.

Tabell 3.4.2 Tjenestemottakere per 31.des., etter bosituasjon og bistandsbehov, 2020

	I alt	Noe/avgrenset bistandsbehov	Middels til stort bistandsbehov	Omfattende bistandsbehov	Uoppgitt bistandsbehov
	prosent				
Tjenestemottakere i alt	100	36	33	24	7
Langtidsopphold i institusjon	100	1	12	86	1
Tidsbegrenset opphold i institusjon	100	12	39	43	6
Bolig kommuner disponerer til helse- og omsorgsformål	100	21	36	38	5
Tjenestemottakere i eget hjem	100	46	36	10	9

Kilde: KPR

86 prosent av tjenestemottakere på **langtidsopphold i institusjon** hadde omfattende bistandsbehov. 1 prosent av tjenestemottakere på **langtidsopphold i institusjon** hadde noe/avgrenset og uoppgitt bistandsbehov.

43 prosent av tjenestemottakere på **tidsbegrenset opphold i institusjon** hadde omfattende bistandsbehov. 10 prosent av tjenestemottakere på **tidsbegrenset opphold i institusjon** var med uoppgitt bistandsbehov.

38 prosent av tjenestemottakere i **bolig kommuner disponerer til helse- og omsorgsformål** hadde omfattende bistandsbehov. 5 prosent av tjenestemottakere i **bolig kommuner disponerer til helse- og omsorgsformål** var med uoppgitt bistandsbehov.

46 prosent av **tjenestemottakere i eget hjem** hadde med noe/avgrenset bistandsbehov. 9 prosent av **tjenestemottakere i eget hjem** var med uoppgitt bistandsbehov.

Tabell 3.4.3 Tjenestemottakere per 31.des., etter bosituasjon og alder, 2020

	Tjenestemottakere*, antall	I alt	0-17 år	18-49 år	50-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år og over
		prosent						
Langtidsopphold i institusjon	31 713	100	0	1	5	21	40	32
Tidsbegrenset opphold i institusjon	10 952	100	14	8	7	22	32	17
Bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål	43 073	100	0	27	20	18	20	14
Tjenestemottakere i eget hjem	201 636	100	6	24	15	20	25	10

Kilde: KPR

* - under 10 tjenestemottakere per 31.des. har ukjent alder og kjønn

93 prosent av personer på **langtidsopphold i institusjon** var i alderen over 67 år. 0,4 prosent av personer på **langtidsopphold i institusjon** er i aldersgruppen 0 - 17 år.

32 prosent av personer på **midlertidig opphold i institusjon** var i alderen 80-89 år. Kun 7 prosent av personer på **midlertidig opphold i institusjon** var i alderen 50-66 år.

27 prosent av mottakere av **bolig kommunen disponerer til helse- og omsorgsformål** er i aldersgruppe 18 -49 år. I aldersgruppen 0-17 år var andelen på 0,1 prosent.

35 prosent av **tjenestemottakere i eget hjem** var i alderen 80 år og over 6 prosent av **tjenestemottakere i eget hjem** var i alderen 0-17 år.

3.5 Individuell plan

Individuell plan (IP) er en rettighet tjenestemottakere med behov for langvarige og koordinerte tjenester har, for å sikre et koordinert tjenestetilbud. For pasienter og brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester skal kommunen tilby koordinator etter loven.

Tabell 3.5.1. presenterer tall for mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand per 31. desember som har **virksom individuell plan**.

Tabell 3.5.1 Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand per 31. des., med virksom individuell plan

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand, antall	177 094	178 687	179 859	180 444	182 500	185 505	189 520	197 160	201 461	202 830
Andel med virksom individuell plan, prosent	8,0	9,0	9,0	10,0	9,0	8,0	7,0	7,8	7,7	7,2

Kilde: IPLOS-registeret (-2016) /KPR(2017-)

Det er noe variasjon i andelen av mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand som har virksom individuell plan per 31. des. i perioden 2011-2020. Andelen var lavest i 2017 (7,0 prosent) og høyst i 2014 (10 prosent). 7,2 prosent hadde virksom individuell plan i 2020, det er 0,5 prosentpoeng lavere enn i 2019.

Tabell 3.5.2 Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand per 31. des., med virksom individuell plan (IP), etter bistanndsbehov og alder, 2020

	Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand, i alt			
	Antall*	Prosent		
		Andel med IP	andel med IP under 67 år	andel med IP over 67 år
Noe/avgrenset bistanndsbehov	77 661	4	3	0,4
Middels til stort bistanndsbehov	77 307	7	6	1
Omfattende bistanndsbehov	35 032	17	15	2
Uoppgitt bistanndsbehov	12 830	1	1	0,1

Kilde: KPR

* - under 10 tjenestemottakere per 31. des. har ukjent alder og kjønn

Det er variasjon i andelen av mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand som hadde virksom individuell plan per 31. desember 2020. Blant mottakere med **omfattende bistanndsbehov** var det 17 prosent med individuell plan. Blant mottakere med **uoppgitt bistanndsbehov** var det 1 prosent med virksom individuell plan.

Det er relativt liten andel (mellom 0 og 2 prosent) av mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand, som har virksom individuell plan i alderen **67 år og over**, i

motsetning til tjenestemottakere i aldersgruppen **under 67 år**, der andelen varierer mellom 1 og 15 prosent.

3.6 Koordinator

Kommunene skal tilby koordinator til pasienter og brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester. Koordinatoren skal sørge for nødvendig oppfølging av den enkelte pasient eller bruker, samt sikre samordning av tjenestetilbudet og fremdrift i arbeidet med individuell plan. Koordinator oppnevnes i forbindelse med individuell plan, men skal også tilbys selv om vedkommende takker nei til individuell plan.

Tabell 3.6.1 presenterer oversikt over mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand per 31. desember som **har koordinator**.

Tabell 3.6.1 Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand per 31. des. som har koordinator

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand, antall	182 500	185 505	189 520	197 160	201 461	202 830
Andel med koordinator, prosent	5,0	9,0	11,0	11,0	9,1	12,6

Kilde: IPLOS-registeret (-2016), KPR (2017-)

Andel med mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand som har koordinator varierte mellom 5,0 og 12,6 prosent i perioden 2015-2020. Andelen er på 12,6 prosent i 2020, dette er 3,5 prosentpoeng høyere enn i 2019.

Tabell 3.6.2 Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand per 31. des., som har koordinator, etter bistanndsbehov og alder, 2020

	Mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand, i alt			
	Antall*	Prosent		
		Andel med koordinator	andel med koordinator under 67 år	Andel med koordinator over 67 år
Noe/avgrenset bistanndsbehov	77 661	9	7	2
Middels til stort bistanndsbehov	77 307	13	11	3
Omfattende bistanndsbehov	35 032	23	19	4
Uoppgitt bistanndsbehov	12 830	2	1	0,2

Kilde: KPR

* - under 10 tjenestemottakere per 31. des. har ukjent alder og kjønn

Det er variasjon i andelen av mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand som har koordinator per 31. desember 2020:

- 23 prosent av mottakerne med **omfattende bistanndsbehov** hadde koordinator
- 2 prosent av mottakerne med **uoppgitt bistanndsbehov** hadde koordinator

Det er relativt liten andel (mellom 0 og 4 prosent) av mottakere av helsetjenester i hjemmet og/eller praktisk bistand, som har koordinator i **alderen 67 år og over**, i motsetning til tjenestemottakere i aldersgruppen **under 67 år**, der andelen varierer mellom 1 og 19 prosent.

3.7 Venteliste på langtidsplass eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgnstjenester

Venteliste på langtidsplass eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgnstjenester (videre i teksten "venteliste") er en relativt ny opplysning som rapporteres til Kommunalt pasient- og brukerregister fra og med 2019.

249 av 356 kommuner (70 prosent) har rapportert minst en person på venteliste i 2020, det er 120 flere kommuner som rapporterte opplysningen sammenlignet med rapportering i 2019. 3 741 unike personer er rapportert med ventelistedato i 2020.

Det er oppdaget registreringer av andre typer ventelister under **venteliste på langtidsplass eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgnstjenester**. I tillegg, har mange registreringer datering langt tilbake i tid (f.eks. "satt på venteliste" i 2003).

3.8 Praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Antall mottakere av praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse (BPA) per 31.desember øker i perioden 2011 til 2020. Økningen fra 2019 til 2020 var på 85 tjenestemottakere. Sett i forhold til totalt antall tjenestemottakere som ikke er på institusjon den 31.desember, var andelen som mottar BPA på 1,45 prosent i 2020. Tilsvarende andel var på 1 prosent i 2011.

Tabell 3.10.1 Tjenestemottakere med praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse (BPA) per 31.des., etter alder

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tjenestemottakere (som ikke er på institusjonsopphold), antall	232 374	234 990	235 189	236 367	239 491	242 771	247 485	253 197	250 796	258 135
Tjenestemottakere med praktisk bistand - brukerstyrt personlig assistanse, antall	2 905	2 890	2 888	3 014	3 146	3 330	3 509	3 520	3 655	3 740
Andel med BPA, prosent	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,39	1,46	1,45

Kilde: IPLOS-registeret (-2016) /KPR (2017-)

Det er flest **BPA**-mottakere i aldersgruppen **18-49 år** i 2020 (1 755 mottakere). Den minste aldersgruppen med BPA er **90 år og over**, hvor antall mottakere er 10.

Av tjenestemottakere i aldersgruppene under 18 år, 18-49 år og 50-66 år, som ikke er på institusjonsopphold per 31.desember, mottar 3-4 prosent BPA. Tilsvarende tall for aldersgruppen 67-79 år, er 1 prosent. Under 1 prosent av tjenestemottakere i aldersgruppene 80-89 år og 90 år og over, som ikke er på institusjonsopphold den 31.desember, mottar BPA.

Tabell 3.10.2 Hjemmeboende* tjenestemottakere med praktisk bistand – brukerstyrt personlig assistanse (BPA) per 31.des., etter alder, 2020

	Tjenestemottakere** (som ikke er på institusjonsopphold), antall	Tjenestemottakere med BPA, antall	Andel med BPA, prosent
0- 17 år	13 748	505	4
18-49 år	61 634	1 755	3
50-66 år	39 363	1 038	3
67-79 år	50 588	400	1
80-89 år	63 845	32	0,1
90 år og over	28 957	10	0,03

Kilde: KPR

* - tjenestemottakere som ikke er på langtids plass i institusjon per 31.des.

** - under 10 tjenestemottakere per 31.des. har ukjent alder

Mange tjenestemottakere får dekket behov for helse- og omsorgstjenester med en tjenestepakke som består av flere tjenestetilbud. Tabellen under presenterer enkelttjenestene som gis i tillegg til BPA.

Tabell 3.10.3 Andre tjenester til mottakere av BPA per 31.des.2020

Tjenestetypen	Mottakere av BPA med denne tjenesten i tillegg, antall	Andel mottakere av BPA med denne tjenesten i forhold til totalt antall mottakere av BPA pr.31.des., prosent
Helsetjenester i hjemmet	1504	40
Trygghetsalarm	847	23
Praktisk bistand - daglige gjøremål	571	15
Omsorgsstønad	541	14
Støttekontakt	264	7
Dagaktivitetstilbud	261	7
Bolig som kommunen disponerer for helse- og omsorgsformål	257	7
Avlastning utenfor institusjon	180	5
Praktisk bistand - opplæring - daglige gjøremål	136	4
Matombringing	109	3
Avlastning i institusjon	94	3
Digitalt tilsyn	39	1
Lokaliseringsteknologi (GPS)	24	1
Elektronisk medisineringsstøtte	22	1
Tidsbegrenset opphold i institusjon - utredning/behandling	13	0,3
Tidsbegrenset opphold i institusjon - annet	10	0,3
Dagopphold i institusjon	under 10	basert på under 10 brukere
Langtidsopphold i institusjon	under 10	basert på under 10 brukere
Tidsbegrenset opphold i institusjon - habilitering/rehabilitering	under 10	basert på under 10 brukere
Helsehjelp med tvang	under 10	basert på under 10 brukere
Kommunal øyeblikkelig hjelp - døgnopphold	under 10	basert på under 10 brukere

Kilde: KPR

De fleste som har tjenester i tillegg til BPA, mottar helsetjenester i hjemmet (1 504 personer). Noe færre mottar trygghetsalarm, praktisk bistand - daglige gjøremål, omsorgsstønad og praktisk bistand - daglige gjøremål (mellom 500 og 800 personer), i tillegg til BPA. Rundt 300 personer mottar støttekontakt og dagaktivitetstilbud i tillegg til BPA.

3.9 Habilitering og rehabilitering

Definisjon av habilitering og rehabilitering jf. Forskrift:

"§ 3. Definisjon av habilitering og rehabilitering

Habilitering og rehabilitering skal ta utgangspunkt i den enkelte pasients og brukers livssituasjon og mål.

Habilitering og rehabilitering er målrettede samarbeidsprosesser på ulike arenaer mellom pasient, bruker, pårørende og tjenesteytere. Prosessene kjennetegnes ved koordinerte, sammenhengende og kunnskapsbaserte tiltak.

Formålet er at den enkelte pasient og bruker, som har eller står i fare for å få begrensninger i sin fysiske, psykiske, kognitive eller sosiale funksjonsevne, skal gis mulighet til å oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltagelse i utdanning og arbeidsliv, sosialt og i samfunnet.

Endret ved forskrift 10 april 2018 nr. 556 (i kraft 1 mai 2018)."

Til registeret rapporteres rehabilitering og habilitering **utenfor institusjon** og tidsbegrenset opphold rehabilitering og habilitering **i institusjon**.

For å gi et bedre bilde av aktiviteten på dette feltet i kommunen, ble rapporteringskrav for **rehabilitering og habilitering utenfor institusjon** endret i 2019. Endringen kan være en forklaring på nedgangen i antall mottakere av **rehabilitering og habilitering utenfor institusjon** fra 34 536 mottakere rapportert på gamle måten i 2018, til 7 080 mottakere i 2019. I 2020 var antall mottakere, rapportert på den nye måten økt til 26 376.

Tabell 3.11.1 Mottakere av habilitering/rehabilitering utenfor institusjon gjennom året, etter bistandsbehov og alder, 2020.

	Mottakere av habilitering/rehabilitering utenfor institusjon, antall	Bistandsbehov, prosent				
		I alt	Noe/-avgrenset	Middels til stort	Omfattende	Uoppgitt
I alt	28 376	100	32	39	27	2
0-17 år	1 363	100	15	33	49	3
18-49 år	8 908	100	40	36	22	1
50-66 år	4 610	100	36	36	27	2
67-79 år	4 845	100	29	43	26	2
80-89 år	4 650	100	26	44	29	1
90 år og over	1 999	100	18	44	38	1

Kilde: KPR

Tabell 3.11.3 viser antall mottakere av **rehabilitering og habilitering i institusjon**.

Tabell 3.11.3 Mottakere av rehabilitering/habilitering i institusjon gjennom året, etter bistandsbehov og alder, 2020

	Mottakere av rehabilitering/habilitering i institusjon	Bistandsbehov, prosent				
		I alt	Noe/-avgrenset	Middels til stort	Omfattende	Uoppgitt
Mottakere i alt	14 761	100	20	47	29	4
0-49 år	283	100	21	46	26	6
50-66 år	1 445	100	22	45	25	8
67-79 år	4 745	100	23	45	27	6
80-89 år	5 604	100	20	48	29	4
90 år og over	2 684	100	14	50	34	2

Kilde: KPR

Rundt 15 000 personer mottok rehabilitering/habilitering i institusjon i løpet av 2020, med flest tjenestemottakere i alderen **80-89 år**. 25 til 34 prosent av alle tjenestemottakere av rehabilitering og habilitering i institusjon har **omfattende bistandsbehov**.

Fordeling av mottakere av rehabilitering/habilitering i institusjon etter bistandsbehov er relativt lik i alle aldersgrupper, unntatt 0-17 år og 90 år og over:

- rundt 20 prosent av tjenestemottakere er med **noe/avgrenset bistandsbehov**
- rundt 50 prosent av tjenestemottakere er med **middels/stort bistandsbehov**
- rundt 30 prosent er med **omfattende bistandsbehov**

Tabellen med antall tjenestemottakere gjennom året viser mange flere personer, enn tabellen med status per 31. desember:

Tabell 3.11.4 Mottakere av rehabilitering/habilitering i institusjon pr. 31. des., etter bistandsbehov og alder. 2020

	Mottakere i alt, antall	Bistandsbehov, prosent				
		I alt	Noe/avgrenset	Middels til stort	Omfattende	Uoppgitt
Mottakere i alt	1 245	100	13	47	33	7
0-49 år	35	100	-	53	38	9
50-66 år	124	100	13	33	42	12
67-79 år	397	100	14	46	30	10
80-89 år	465	100	14	49	31	6
90 år og over	224	100	13	50	33	3

Kilde: KPR

3.10 Bruk av tvang

Det er tre former for rapportering av bruk av tvang og makt fra kommunene:

- vedtak om bruk av tvang og makt etter helse- og omsorgstjenesteloven kap. 9 § 9-5, tredje ledd bokstav b og c
- skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner etter kap. 9 § 9-5, tredje ledd bokstav a)
- helsehjelp med tvang etter pasientrettighetsloven kap. 4 a

Tabell 3.10.1 presenterer tall for ovennevnte typer tvang i perioden 2017 – 2020.

Tabell 3.10.1 Bruk av tvang, personer gjennom året, etter type tvang

	Personer som mottar tjenester som ytes ved bruk av tvang, antall			
	2017	2018	2019	2020
Skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner (etter helse- og omsorgstjenesteloven kap.9 § 9-5, tredje ledd bokstav a)	973	1 091	1 197	1 271
Planlagte tiltak – vedtak om bruk av tvang og makt etter helse- og omsorgstjenesteloven kap.9 § 9-5, tredje ledd bokstav b og c	1 091	630	761	852
Helsehjelp med tvang etter pasientrettighetsloven kapittel 4 a	1 066	1 107	1 353	1 395

Kilde: KPR

Vedlegg A:

Forutsetninger for alle tall:

- Kommunene med **manglende rapportering** for 2019 representert med tall for 2018. Følgende kommuner har ikke rapportert i 2019: Trøgstad, Spydeberg, Askim, Eidsberg, Hobøl, Sørum, Fet, Finnøy, Sveio, Nesna, Karlsøy, Hemne og Granvin. I tillegg har Utsira rapportert sammen med Karmøy
- Teller kun mottakere av tjenester rapportert med **gyldige tjenestekoder** (med unntak for tjenester 12 Omsorgsbolig, 13 Annen bolig)
- Ekskluderer tjenester med **manglende tjenestestart-dato**
- **Test-brukere** - testbrukere inngår i datagrunnlaget brukt i produksjon av denne rapporten (8 brukere er antatt å være testbrukere i 2020, da de er rapportert fra 5 eller flere kommuner for samme årgang)
- Generelt kontrolleres det ikke for **gjensidig utelukkende tjenester** der brukeren ekskluderes fra statistikken for hjemmebaserte tjenester ved aktiv institusjonstjeneste

Definisjoner:

- **Antall tjenestemottakere** - antall unike tjenestemottakere rapportert til KPR(IPLOS) med innvilget vedtak (for tjenester med krav om vedtak) og aktiv tjeneste, av en eller flere av rapporterte tjenester per 31.12 eller gjennom året
- **Antall mottakere av Rehabilitering/habilitering utenfor institusjon** - antall unike tjenestemottakere rapportert med "ja" på opplysningen som angir om personen mottar rehabilitering/habilitering utenfor institusjon
- **Antall mottakere av heldøgnstjenestetilbud** - antall unike tjenestemottakere rapportert til KPR(IPLOS) med "ja" på opplysningen som angir om det samlede tilbudet til tjenestemottakeren er å anse som heldøgnstjenestetilbud
- **Antall personer på venteliste for sykehjemsplass eller plass i tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgnstjenester** - antall unike tjenestemottakere rapportert til KPR(IPLOS) med "ja" på opplysningen som angir om personen er på venteliste for sykehjemsplass eller plass i tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgnstjenester
- **Antall vedtak** – antall vedtak om tjeneste registrert med vedtaksdato i løpet av statistikkåret, herunder vedtak med innvilget tjeneste og vedtak med avslag. Vurderinger av eksisterende vedtak på ny er inkludert i telling.
- **Antall klager** – klager mottatt i løpet av statistikkåret, dette kan også være klager på vedtak fattet tidligere år
- **Gjennomsnittlig antall timer pr. 31.des.** – beregnet gjennomsnittlig antall timer av tjenester av interesse, hvor det ekskluderes tjenestemottakere med 0 timer, fjernes duplikater, telles opp sum timer per tjenestemottaker; deretter regnes ut gjennomsnittet av sum timer per tjenestemottaker.
- **Ny tjenestemottaker** – personen rapportert til KPR(IPLOS) i statistikkåret, som ikke var rapportert året før.
- **Tjenestemottakere som ikke mottar tjenester lenger** – personer rapportert til KPR(IPLOS) året før statistikkåret, men ikke i statistikkåret.

Fordeling etter:

- **Funksjonsnivå (bistandsbehov)** – kategoriene "noe/avgrenset bistandsbehov", "middels til stort bistandsbehov" og "omfattende bistandsbehov" – basert på siste registrerte funksjonskartlegging per tjenestemottaker; personer med vurdering "ikke relevant" på alle funksjonsområder og personer uten kartlegging plasseres i kategorien "uoppgitt"
- **Individuell plan, koordinator, privat ikke betalt hjelp, samfunnsdeltakelse (bistand til å delta ulike aktiviteter)** - statistikken baseres på den siste opplysningen
- **Bosituasjon per 31.des.** - fordeling av tjenestemottakere basert på opplysninger knyttet til innvilgede og aktive tjenester. Tjenestemottakere som ikke mottar tjenestene omsorgsbolig, annen bolig, langtids-/tidsbegrenset opphold i institusjon, plasseres i kategorien "tjenestemottakere i eget hjem".
- **Tjenestegruppering** – gruppering av tjenestene i fem kategorier: Tjenester til hjemmeboende, Bolig kommune disponerer til helse- og omsorgsformål, Institusjonstjenester, Bruk av tvang, Velferdsteknologi (se oversikt hvilke tjenester ligger i hver tjenestegruppe i kap.1.1)